
KAZALO

UVOD	5
------------	---

PRVI DEL

Anton Bebler Politika in dinamika širitve Nata	13
Vinko Vegič Čezatlantsko partnerstvo: skupni interesi in razhajanja med ZDA in Evropo	33
Rok Zupančič, Anton Grizold Pristopi in strategije preprečevanja sodobnih oboroženih konfliktov Evropske unije in Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi	51
Marjan Malešič Varnostne strukture v dinamičnem globalnem okolju	85

5

DRUGI DEL

Iztok Prezelj Varnostne razmere v Bosni in Hercegovini	109
Erik Kopač Preoblikovanje obrambne industrije Zahodnega Balkana	139

TRETJI DEL

Maja Garb, Klemen Grošelj, Jelena Juvan, Janja Vuga Izbrane teme iz proučevanja mirovnih operacij	159
Jelena Juvan, Janja Vuga, Maja Garb Empirično raziskovanje sodelovanja slovenske vojske v mirovnih operacijah v obdobju 2002–2008	183
Klemen Grošelj, Petra Fras, Sara Arko, Jelena Juvan Civilni funkcionalni strokovnjaki v mirovnih operacijah in misijah ..	205

ČETRTI DEL

Uroš Svete, Damijan Guštin, Vladimir Prebilič
Asimetrija in vojaška organiziranost: slovenske izkušnje 245

Maja Garb
Poklicna Slovenska vojska 2002–2009 279

Klemen Grošelj, Jelena Juvan, Rok Zupančič
Primerjalna analiza prostovoljnih pogodbenih rezerv Češke, Nemčije, Velike Britanije, Belgije in Nizozemske 301

Erik Kopač, Maja Garb, Janja Vuga in Vladimir Prebilič
Pogodbeni pripadniki rezervne sestave Slovenske vojske 331

***

Pregled znanstvenoraziskovalnega dela Obramboslovnega raziskovalnega centra v obdobju 2007–2010 351

O avtorjih 357

Stvarno in imensko kazalo 359

U V O D

Zbirka knjižnih del, ki predstavljajo raziskovalne dosežke Obramboslovnega raziskovalnega centra, se z znanstveno monografijo *Mednarodne razsežnosti varnosti Slovenije* povečuje na število pet. Leta 1992 in 1998 smo objavili knjigi urednika Antona Grizolda *Razpotja nacionalne varnosti* in *Perspektive sodobne varnosti*, leta 2002 in 2006 pa knjigi urednika Marjana Malešiča *Nacionalna in mednarodna varnost* in *Varnost v postmoderni družbi*. Peta knjiga torej zgoščeno predstavlja empirične izsledke raziskovalnega dela na obramboslovnem področju v zadnjih štirih letih, v katerih smo izvedli večje število temeljnih in aplikativnih raziskav, analiz in študij. Najprej moramo omeniti **nacionalni raziskovalni program** na področju obramboslovja, ki zajema teme, kot so ogrožanje nacionalne in mednarodne varnosti, analiza konfliktov, pristopi k zagotavljanju mednarodne varnosti na ravni mednarodnih organizacij, globalni varnostni sektor, mirovne operacije in misije, pristopi k zagotavljanju nacionalne varnosti, varnostni sektor na nacionalni ravni ter legitimnost mednarodnovarnostne in nacionalnovarnostnih politik.

Znotraj **ciljnega raziskovalnega programa** *Znanje za varnost in mir* smo izvajali več raziskovalnih projektov, med najaktualnejšimi lahko izpostavimo naslednje. V okviru raziskovalnega projekta *Vloga in pomen obveščevalno-varnostnih služb v sodobnem asimetričnem vojskovanju – obrambni vidik* smo proučevali trende sodobnih konfliktov na eni ter spremenjeno varnostno, družbeno in tehnološko okolje, v katerem delujejo obveščevalne službe, na drugi strani. Temeljno vprašanje se je nanašalo na razmejevanje vlog med posameznimi akterji v sodobnih konfliktih, od katerih sicer vsi ne sodijo v kategorijo asimetričnega vojskovanja, vendar pa je zanje značilno prehajanje med asimetričnimi in simetričnimi oblikami delovanja.

Raziskovalni projekt *Sistem nacionalne varnosti v spremenjenem varnostnem okolju* je analiziral ključne varnostne in politične spremembe, ki so se zgodile v svetu, še posebej v Evropi, po hladni vojni, ter posledično prenovno sistemov nacionalne varnosti sodobnih držav s poudarkom na civilni

obrambi in postopni transformaciji sistemov nacionalne varnosti v krizno upravljanje in vodenje, kar omogoča višjo stopnjo povezanosti, sodelovanja ter usklajevanja priprav in odziva na varnostno krizo. V tem procesu srečujemo soobstoj starih in novih struktur in organizacijskih oblik ter zastarelih in novih konceptov in doktrin.

Raziskovalni projekt *Vloga države pri vključevanju civilnih subjektov v mednarodne operacije na kriznih območjih* je med drugim prinesel analizo sodelovanja, pomanjkljivosti ter dobrih praks med različnimi vladnimi, nevladnimi in medvladnimi institucijami in organizacijami v mirovni operacijah. Rezultati projekta opozarjajo, da je v Sloveniji potrebno oblikovanje poenotene pristopa, temelječega na integraciji vojaških in civilnih struktur, saj so vojaške zmogljivosti države omejene. Rezultati raziskave prispevajo k zagotavljanju celovitejše presoje državnih organov pri določitvi slovenskega prispevka k mirovnim operacijam, ponujajo rešitve glede prihodnjega vključevanja civilnih struktur ter sodelovanja med civilnimi in vojaškimi prvinami mirovni operacij pri načrtovanju in usklajevanju teh aktivnosti ter ocenjujejo možno vlogo države pri zagotavljanju celovite strategije delovanja na obravnavanem področju.

Raziskovalni projekt *Vloga specialnih oblik v asimetričnem vojskovanju na Slovenskem 1918–1994* predstavi teoretično analizo pojava asimetričnega vojskovanja ter ga vsebinsko osmisli in utrdi v slovenski vojaški terminologiji. Na tej terminološki osnovi in vsebinski aplikaciji na slovenski prostor je raziskovalna skupina opravila zgodovinski pregled oblik organiziranja in vojaškega delovanja na Slovenskem v obdobju 1918–1994.

Raziskovalni projekt *Upravljanje človeških virov v SV: pogodbeni rezerva, družine in konec vojaške službe* je omnibus, ki odgovarja na več raziskovalnih vprašanj. Vojaška rezerva, ki je zgodovinsko temeljila na množični vojski za potrebe vodenja velikih vojn, je v poklicni vojski sestavni del visokospecializiranih sil, ki opravljajo vojaške naloge doma in v tujini. V primerjavi z drugimi vojaškimi pogodbenimi rezervami je slovenska pogodbeni vojaška rezerva še na stopnji oblikovanja svojega poslanstva, vendar se njeni pripadniki soočajo s prepadom med pričakovanji in dejanskim stanjem v enotah, v katerih služijo. Zaradi nedokončanih pogajanj z delodajalci se zdi, da bo urejanje odhodov v vojaške operacije v tujino ter na daljša urjenja na terenu zapleteno. Pogodbeni rezerva se kaže kot primerna oblika blažje demobilizacije poklicnih vojakov, ki bi prek rezerve ostali povezani z enoto in vojaško organizacijo ter imeli stalen vir dohodka. Družine vojakov veljajo za temeljno socialno mrežo, v kateri pripadniki Slovenske vojske prejemajo najzanesljivejše informacije, kjer ob opori na vojaške strokovne programe svetovalnega dela rešujejo družinske probleme, ki so posledica specifičnosti vojaške službe.

Mednarodni projekt HUMSEC – Human Security, Terrorism and Organized Crime in Western Balkans (Človekova varnost, terorizem in organizirani kriminal na Zahodnem Balkanu) – je bil financiran s strani EU v 6. okvirnem programu, ORC pa je sodeloval kot partnerska institucija. Cilji projekta so bili: proučiti povezavo med transnacionalnim terorizmom in organiziranim kriminalom na Zahodnem Balkanu, proučiti vpliv terorizma in organiziranega kriminala na državne institucije in civilno družbo ter oceniti vpliv terorizma in organiziranega kriminala na procese vzpostavljanja miru v regiji. Bistvo projekta ni bilo izvirno raziskovanje, ampak inovativno kombiniranje že obstoječega znanja partnerskih organizacij, kar v bistvu pomeni povezovanje spoznanj različnih znanstvenih ved in izkušenj držav na obravnavanem področju. Projekt HUMSEC je skozi svoje delovanje potrdil pravilnost in hkrati težavnost mednarodnega interdisciplinarnega pristopa. Človekova varnost se nanaša na širok spekter virov ogrožanja posameznikom kakor tudi na širok spekter ukrepov s strani ne-državnih, državnih na meddržavnih akterjev.

Omenjeni raziskovalni projekti in nacionalni raziskovalni program so bili podlaga za izvedbo dveh **javnomenjskih raziskav** o nacionalni in mednarodni varnosti ter vojaškem poklicu. Raziskavi, ki sta potekali leta 2007 oz. 2009, prinašata mnenja, stališča, prepričanja in vrednote polnoletnih prebivalcev/-k Slovenije, ki omogočajo spoznanja o zaznavanju ogroženosti Slovenije, o stopnji varnostne kulture v naši državi, o odnosu do nacionalnovarnostnega sistema in še posebej do Slovenske vojske, o odnosu do članstva in vloge Slovenije v mednarodnih političnih, ekonomskih in varnostnih organizacijah, o sodelovanju Slovenije v mirovnih operacijah, o odnosu javnosti do vojaškega poklica in še posebej do dejavnikov, ki (de)motivacijsko vplivajo na izbiro tega poklica.

V knjigi lahko objavljene prispevke, ki temeljijo na zgoraj orisanih in nekaterih drugih raziskavah, razvrstimo v štiri vsebinske sklope. V prvi sklop sodijo razmišljanja o politiki in razsežnostih širitve Nata, o čezatlantskih varnostnih odnosih, naporih za preprečevanje konfliktov, ki jih izvajata EU in OVSE, in o prenovi varnostnih struktur na nacionalni ravni. Drugi sklop odpira vprašanja varnosti na Zahodnem Balkanu, pri čemer je poudarek na varnostnih razmerah v Bosni in Hercegovini ter trendih razvoja obrambne industrije na območju Zahodnega Balkana po razpadu SFRJ. Tretji sklop tvorijo prispevki, ki se ukvarjajo z mednarodnimi operacijami in misijami, ki v zadnjih letih doživljajo pomembno transformacijo. Velik poudarek je dan empiričnim podatkom o sodelovanju Slovenije v konkretnih mednarodnih operacijah in misijah, kjer podrobno analiziramo motiviranost vojakov za sodelovanje v tovrstnih nalogah, poseben poudarek pa dajemo analizi vključevanja civilnih funkcionalnih strokovnjakov v mednarodne operacije

in misije. Četrty sklop je posvečen vplivu asimetričnega vojskovanja na vojaško organiziranost, problemom, ki se pojavljajo pri popolnjevanju Slovenske vojske, in pogodbeni rezervi oboroženih sil izbranih držav, kjer v mednarodno primerjalni analizi izpostavimo tudi izkušnjo Slovenske vojske.

Vsebina knjige se torej opira na zgoraj orisane raziskovalni program in projekte. Uvodni prispevek Antona Beblerja opozarja, da se je Severnoatlantsko zavezništvo (Nato) v več kot šestih desetletjih svojega obstoja širilo v več razsežnostih: v obsegu svojih dejavnosti, številu držav članic, geografskem dosegu svojih dejavnosti, obsegu svojih partnerskih odnosov z nečlanicami zavezništva ter v intenzivnosti sodelovanja z drugimi mednarodnimi organizacijami (ZN, OVSE, EU, Afriška unija itd.). Vendar pa je bil koncept širitve Nata doslej v znanstveni literaturi ožje obravnavan bodisi kot dolgoročni proces povečevanja števila držav članic zavezništva bodisi kot posamezni koraki, faze ali krogi v tej smeri. Avtor, ki želi ta ozki pristop preseči, postavi, da je od leta 1951 v Evropi potekal še en proces, ki je v mnogih primerih vzajemno vplival na širitev Nata – ustanovitev in razvoj Evropskih skupnosti (ESJP, EGS, ESAE) in Evropske unije. Avtor analizira vse zgoraj omenjene razsežnosti širitve Nata.

Vinko Vegič analizira odnose med ZDA in evropskimi zaveznicami v Natu, ki so bili v hladni vojni ena temeljnih prvin varnostnega povezovanja t. i. »svobodnega sveta«. Čezatlantski odnosi so temeljili na skupni nevarnosti, ki je zagotavljala tudi precejšnjo mero kohezivnosti zavezništva, kljub temu pa je tudi v tem obdobju prihajalo do nasprotij med evropskimi članicami Nata in ZDA. Konec hladne vojne je za čezatlantske odnose pomenil povsem nove izzive. Pogosto je v ospredju vprašanje trdnosti odnosov v Natu, razmerje med ZDA in Evropo pa je obravnavano tudi v širšem kontekstu oblikovanja mednarodne politike. Danes so v obravnavi razmerja med ZDA in Evropo največkrat v ospredju razlike v razumevanju mednarodne politike in pripravljenosti za uporabo vojaške sile pri doseganju političnih in varnostnih ciljev, spreminjanje interesne povezanosti med ZDA in Evropo ter prepad v vojaški moči, ki se kaže predvsem na tehnološki ravni in v sposobnosti uporabe vojaške sile na kriznih žariščih po svetu.

Rok Zupančič in Anton Grizold predstavljata rezultate primerjalne analize pristopov in strategij, ki sta jih v zadnjih dveh desetletjih za preprečevanje konfliktov razvili dve, na evropski celini zelo pomembni mednarodni organizaciji – EU in OVSE. Avtorja v prispevku odgovarjata na vprašanja, kaj so temeljna določila preprečevanja sodobnih oboroženih konfliktov v EU in OVSE, katere so dobre prakse in kje opazimo pomanjkljivosti, ali prihaja do nepotrebnega podvajanja zmogljivosti, in ne nazadnje, kateri so glavni problemi, s katerimi se soočata organizaciji pri uresničevanju pristopov in strategij za preprečevanje konfliktov.

Jaz, Marjan Malešič, v prispevku postavim, da že preliminarna in bežna primerjava sistemov nacionalne varnosti in prevladujočih virov ogrožanja sodobnih družb pokaže, da so omenjeni sistemi po svoji strukturi in organiziranosti še vedno dokaj klasični, po vsebini priprav in logiki delovanja pa konvencionalni. Prevladujoči viri ogrožanja še niso pričakali dokončne teoretične elaboracije niti systemske aplikacije, ki bi omogočili intenzivno prilagajanje delov sistema spremenjenim varnostnim razmeram, v katerih iščejo svojo novo vlogo in naloge tako vojska kot nevojaške prvine varnosti. Razmišljanje o nujni prenovi nacionalnovarnostnega sistema je prisotno v številnih državah. V prispevku ponujam spoznanja, do katerih so strokovnjaki prišli v ZDA, dotaknem pa se tudi prenov nacionalne varnosti, ki potekata v Kanadi in Veliki Britaniji. Pomembne so ugotovitve, ki jih v zvezi s prenovo nacionalnovarnostnih sistemov na institucionalni, strateški, tehnološki in kognitivni ravni ponuja evropski projekt FORESEC. Zanimivo pri primerih obravnavanih držav je predvsem to, da so si ne glede na razlike med njimi temeljne razsežnosti prenavljanja sistema nacionalne varnosti med seboj zelo podobne.

Iztok Prezelj v prispevku prikazuje in ocenjuje spekter ključnih varnostnih tveganj in virov ogrožanja, s katerimi se sooča Bosna in Hercegovina, ter podaja sintetično oceno varnostnega položaja in njegovega pomena za regijo Zahodnega Balkana, pri čemer avtor opozarja na nevarnost podcenjevanja resnosti bosansko-hercegovskega problema. Ob ocenjevanju spektra ogrožanja avtor uporablja večrazsežnostno pojmovanje ogrožanja varnosti, ki izpostavlja politiko, gospodarstvo, kriminal, terorizem in druge razsežnosti, upošteva pa tudi dejstvo njihove vzajemne povezanosti. Avtorjevo analizo ilustrirajo najaktualnejši dogodki, ki imajo varnostne implikacije.

Erik Kopač obdela vprašanje obrambne industrije Zahodnega Balkana. Obrambna industrija je bila najpomembnejša izvozna panoga nekdanje SFRJ, saj je ta sektor gospodarstva letno izvažal orožje, vojaško opremo, tehnologijo, znanje in storitve v vrednosti dveh milijard ameriških dolarjev. Na ta način se je država uvrščala na peto ali šesto mesto med izvoznici oborožitve in vojaške opreme. Po razpadu SFRJ so se z nastankom novih držav na Zahodnem Balkanu pojavile nacionalne obrambne industrije, ki so bile zaradi oboroženih konfliktov, sankcij, prehoda na tržno gospodarstvo, slabe industrijske politike, izrazitega zmanjšanja in preoblikovanja nacionalnih oboroženih sil, izgube tradicionalnih izvoznih trgov in želje po približevanju evroatlantskim integracijam podvržene obsežnemu preoblikovanju, ki pa še zdaleč ni končano. Avtor predstavi aktualno stanje in napove trend razvoja obrambne industrije na tem območju.

Maja Garb, Klemen Grošelj, Jelena Juvan in Janja Vuga ugotavljajo, da so mirovne operacije v 21. stoletju postale ena velikih tem družboslovnega

proučevanja varnosti in vojske. Nedvomno so k temu pripomogle spremenjene politične razmere v svetu po hladni vojni, ko so razpade držav spremljali oboroženi konflikti blizu Zahodnega sveta (Balkan, Kavkaz), ko so Združeni narodi prevzeli aktivnejšo vlogo v mednarodni skupnosti, ko so se organizacije, ki so nastale zaradi kolektivne obrambe držav članic, odločile za širitev območja delovanja (Nato, Zahodnoevropska unija) in ko je bolj poudarjeno varnostno vlogo začela prevzemati tudi Evropska unija. Prispevek ne predstavlja neposrednih rezultatov empiričnih raziskovalnih projektov, temveč odpira nekatere posebne, v kakšnem od primerov tudi nove smeri proučevanja mirovnih operacij v slovenskem prostoru. Ena takšnih smeri je proučevanje razvoja in strateških sprememb mirovnih operacij. Druge smeri, izpostavljene v tem prispevku, so bolj sociološko naravnane. Pomembna podtema mirovnih operacij je namreč osebje mirovnih operacij, saj politike, smernice, mandate in naloge izvajajo ljudje. V tem okviru avtorji predstavljajo tematiko ločenosti pripadnikov mirovnih operacij od svojih družin, pomen kulturne identitete v večnacionalnih operacijah ali misijah ter izobraževanje in usposabljanje osebja za mirovne operacije.

Avtorice Jelena Juvan, Maja Garb in Janja Vuga v svojem prispevku opozarjajo, da je Slovenija od leta 1997, ko je v mirovne operacije v tujino poslala prve vojake in policiste, pridobila številne praktične izkušnje, ki pa dolgo niso bile sistematično zbrane niti obdelane. Raziskovanje sodelovanja Slovenije v mirovnih operacijah je nedvomno znanstveno in razvojno pomembno. V zadnjih letih so avtorice preverjale, koliko so paradigme, ki jih poznajo tuji strokovnjaki s področja odnosov med oboroženimi silami in družbo, veljavne tudi v slovenskih razmerah. Razvojno gledano je bilo mogoče s sistematičnim raziskovanjem vojakov, enot in policistov ugotoviti, kako usmerjati priprave prihodnjih kontingentov, kako poskrbeti za motivacijo udeležencev, kako pripraviti slovensko javnost na korektno razumevanje delovanja vojakov in policistov v tujini, kako pomagati udeležencem pri pooperacijski rehabilitaciji in reintegraciji v delovno ter bivalno okolje in kako organizirati uspešno zagotovitev delovanja v krizni regiji. Avtorice v svojem prispevku ponujajo empirično utemeljene odgovore na ta vprašanja.

Klemen Grošel, Jelena Juvan, Petra Frasn in Sara Arko v svojem prispevku predstavljajo, na kakšen način se civilni funkcionalni strokovnjaki iz Slovenije, Belgije, Italije in Danske vključujejo v sodobne mirovne operacije in misije. Med drugim izpostavljajo normativno podlago, organizacijsko strukturo in napotitvene postopke omenjenih držav na tem področju in jih med sabo primerjajo. Uspešnost vključevanja in delovanja civilnih funkcionalnih strokovnjakov preverjajo tudi na konkretni mirovni operaciji, ki

poteka na Kosovu, ter opozarjajo na pomanjkljivosti, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, pri čemer poskušajo ugotoviti, ali imajo te pomanjkljivosti izvor v naravi same operacije ali pa že v pripravah nanjo, ki potekajo v državah, zajetih v vzorec raziskave.

Uroš Svete, Damijan Guštin in Vladimir Prebilič se med prvimi na Slovenskem ukvarjajo z definiranjem asimetrije, ki se po svetu vedno pogosteje pojavlja v vojaških in obrambnih ter varnostnih analizah, pri nas pa je analitično manj prisotna. Razlog za zaostajanje na tem področju je v drugačnem varnostnem okolju in zaznavanju virov ogrožanja, deloma tudi v velikosti in angažiranosti slovenskega obrambnega sistema pri zagotavljanju varnosti in stabilnosti v regiji in svetu, še posebej pa v dejstvu, da ne glede na številne podobnosti pri definiranju asimetrije ne smemo pozabiti na specifičnosti določenega prostora z vidika njegovega geostrateškega pomena in geopolitičnega vrednotenja. Prav ta izhodišča vodijo avtorje pri proučevanju asimetričnega vojskovanja na Slovenskem. Geostrateško območje, ki sicer v zgodovini ni bilo predvideno kot ozemlje odločilnih spopadov, je predstavljalo sekundarno bojišče. Zatorej so se vrstili spopadi manjših razsežnosti, v katerih pa je bilo mogoče zaslediti prvine tipičnega asimetričnega vojskovanja. Avtorji ugotavljajo, da je pri analizi konfliktov na Slovenskem mogoče zaslediti ključno značilnost: veliko spopadov, ki jih lahko razumemo kot asimetrične, se je odvijalo med oblastnimi strukturami in njihovimi nasprotniki.

Maja Garb se v svojem prispevku posveča izkušnjam, ki so nastale v sedmih letih poklicnega popolnjenja Slovenske vojske, in razmišljanju o tem, skozi kakšne izzive je morala iti ter kakšno obliko, vsebino in podobo ima danes. Odločitev, da predlaga spremembo sistema popolnjenja Slovenske vojske in opravi prehod na celoti poklicno popolnjenje Slovenske vojske, je Vlada Republike Slovenije sprejela aprila 2002, Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vojaški dolžnosti pa je Državni zbor RS na predlog vlade sprejel septembra istega leta. Ob sprejemanju odločitve o koncu vojaške obveznosti se je seveda odprla precej burna razprava o razlogih, prednostih, pomanjkljivostih in posledicah te odločitve. Avtorica v luči izkušenj, ki jih ponuja ta prehod, presoja ključne dileme, ki so se pojavljale, in probleme, ki so se napovedovali ob sprejetju odločitve o poklicnem popolnjenju Slovenske vojske.

Klemen Grošelj, Jelena Juvan in Rok Zupančič v svojem prispevku opozarjajo, da je sestavni del transformacije sodobnih oboroženih sil, ki se odraža med drugim tudi v prehodu na poklicno popolnjenje, tudi prehod z obvezniške na prostovoljno pogodbeno popolnjenje vojaške rezerve. Prispevek poskuša z analizo primerov in na njej temelječi primerjalni analizi identificirati in analizirati ključne prvine prostovoljnih pogodbenih rezerv

na vzorcu izbranih držav, in sicer Češke, Nemčije, Velike Britanije, Belgije in Nizozemske. Primerjalna analiza opozarja na ključne razlike in podobnosti pri oblikovanju pogodbene rezerve v izbranih državah. Analiza ponuja matriko, ki na eni strani vključuje države, na drugi strani pa ključne indikatorje (splošni kontekst, obseg in organiziranost pogodbene rezerve, status pogodbene rezerve, pridobivanje pravice in dolžnosti pogodbenih rezervistov, usposabljanje pogodbene rezerve, delodajalci in sodelovanje v mednarodnih operacijah in misijah), na katerih temeljijo študije primerov.

Maja Garb, Erik Kopač, Janja Vuga in Vladimir Prebilič se poglobijo v slovenski primer vojaške rezerve, ki postopoma postaja v celoti pogodbeni in skupaj s stalno vojsko predstavlja dve dopolnjujoči se sestavini vojaške organizacije. Vprašanje, na katerega odgovarjajo avtorji, je, koliko trenutni načrti delovanja SV dejansko upoštevajo enakovrednost položajev vojakov, ki jih pridobivajo in usposablajo na dva različna načina in hkrati sodelujejo v isti organizaciji, po možnosti celo v skupnih enotah. Avtorji ugotavljajo, da je poslanstvo pogodbene rezerve nedorečeno, da sta doktrini urjenja in uporabe teh enot nejasni, da so obljube pogodbenim pripadnikom rezervne sestave nestvarne in da so njihova pričakovanja prevelika, zaradi česar pri njenih pripadnikih prihaja do razočaranja. Zaradi nedorečenosti modela pridobivanja, urjenja in uporabe pogodbene rezerve vojaške oblasti še niso sprejele dokončne odločitve o uporabnosti vojaške rezerve. Avtorji opozarjajo, da postaja raziskovanje pogodbene rezerve na točki, ko mora vlada izpolniti svoje načrte glede velikosti in uporabnosti oboroženih sil ter izpolnjevanja obrambnih ter zunanjepolitičnih ciljev – strateški interes države. Pri tem je treba nujno najti odgovore na vprašanja o novačenju pogodbene rezerve, njeni komunikacijski podobi in poslanstvu.

Knjigo *Mednarodne razsežnosti varnosti Slovenije* ponujamo v kritično presojo strokovni in laični javnosti. Ob njenem izidu se iskreno zahvaljujem vsem avtorjem prispevkov, drugim sodelavcem Obramboslovnega raziskovalnega centra iz domovine in tujine, Založbi Fakultete za družbene vede, Javni agenciji za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije in drugim naročnikom naših raziskav.

Marjan Malešič, urednik